

9 клас

Українська література

**ТВОРЧІСТЬ М. ГОГОЛЯ, УРОДЖЕНЦЯ
УКРАЇНИ, МІСЦЕ ЙОГО ТВОРЧОСТІ НА
ПОРУБІЖЖІ КУЛЬТУР ДВОХ НАРОДІВ.**

ВИРАЖЕННЯ ГЛИБИНИ

**НАЦІОНАЛЬНОГО ДУХУ У ТВОРАХ
ПРОЗАЇКА ТА ДРАМАТУРГА, УКРАЇНСЬКА
ІСТОРІЯ ТА ФОЛЬКЛОР ЯК ЇХ ДЖЕРЕЛО**

Стрембицька Л.А.

Для росіян він став
Николай Васильевич, для
українців – Микола
Васильович, римські друзі
називали його сеньйор
Нікколо, а для людськості він
просто – Гоголь.

Олесь Гончар

Що не кажіть, а Гоголь
душею і натурою наш...

Панас Мирний

«Я почитаюсь загадкою
для всех, никто не
разгадает меня
совершенно», —
стверджував М. Гоголь

ПЕРЕГЛЯД ВІДЕО «ОБЛИЧЧЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ. М. ГОГОЛЬ»

<https://youtu.be/M47Qmlh5OdQ>

Запишіть у зошити речення, які треба доповнити під час (після) перегляду відео.

Місце народження М. Гоголя...

Перший твір, який виявився невдалим ...
М. Гоголь підписався псевдонімом...

Перший великий твір М. Гоголя...

Повість «Тарас Бульба» увійшла до збірки...

Гоголь побував у таких європейських країнах: ...

НЕВДАЛИЙ ЛІТЕРАТУРНИЙ «ПЕТЕРБУРЗЬКИЙ ДЕБЮТ»

М. Гоголь **сподівався стати зіркою**,
опублікувавши свою **романтичну**
поему «Ганц Кюхельgarten».

Вклав чималі гроші у видавництво
цієї книги.

Тогочасна **російська преса**,
зокрема впливовий журнал
"Московскій телеграфъ", **доволі**
критично сприйняла книгу.

Микола Васильович викупив усі
примірники книги, спалив їх і
залишився без копійки грошей...

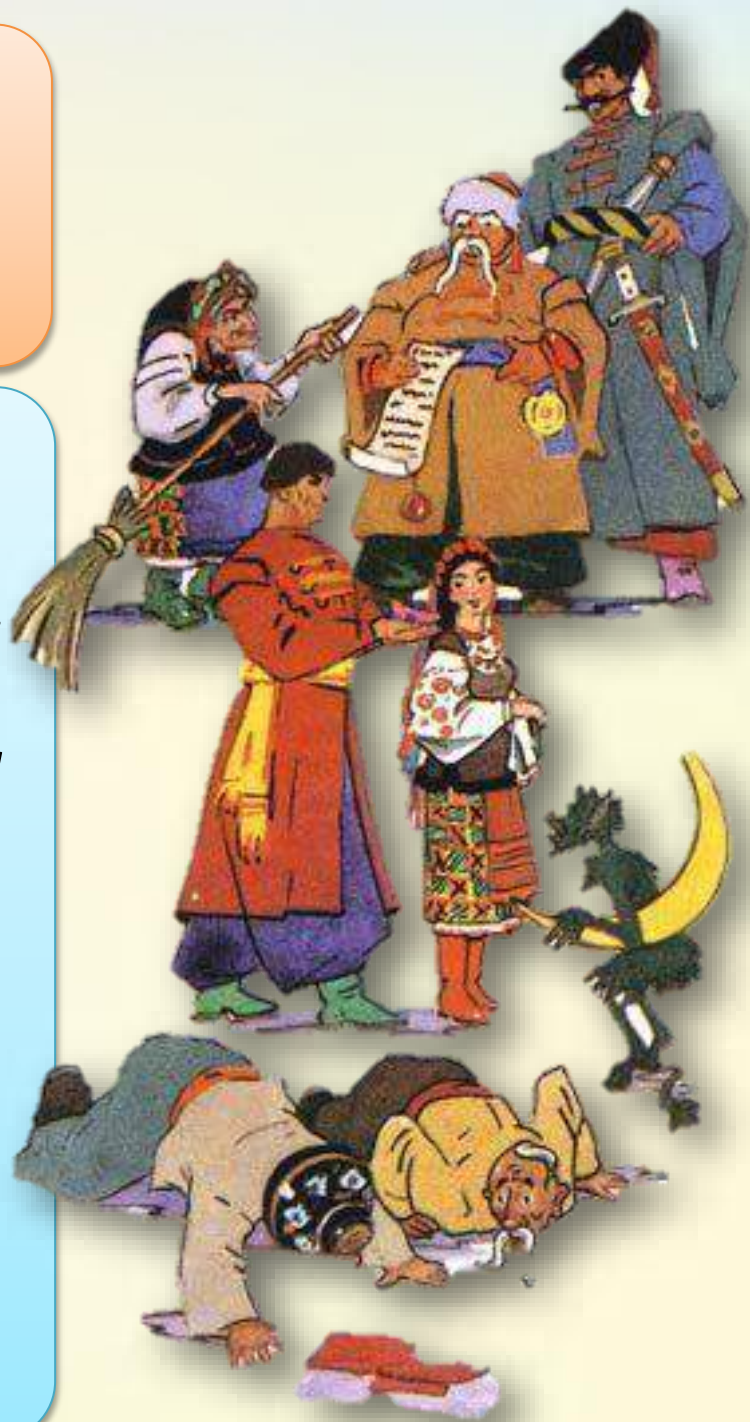

У 1832 році були опубліковані **«Вечори на хуторі біля Диканьки»**, після яких Гоголь став відомим письменником.

Це збірка оповідань та повістей у двох томах. За сюжетом розповіді книги нібито зібрав і видав **«пасічник Рудий Панько»**.

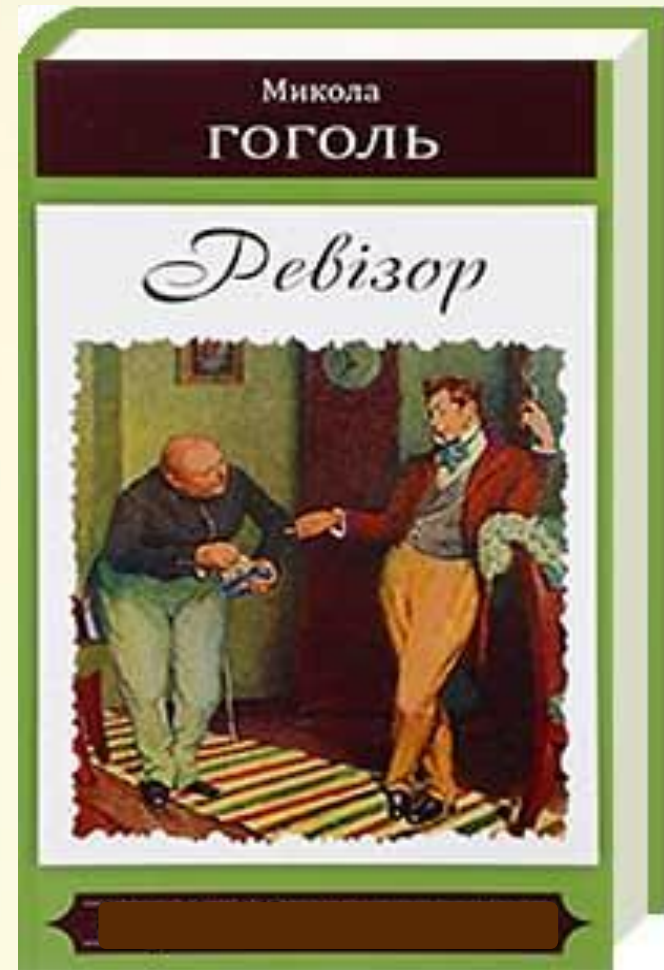
Дія твору вільно переноситься з *XIX століття («Сорочинський ярмарок»)* в *XVII («Вечір напередодні Івана Купала»)*, а потім у *XVIII («Майська ніч, або Утоплена», «Втрачена грамота», «Ніч перед Різдвом»)* і знову в *XVII («Страшна помста»)*, і знову в *XIX («Іван Федорович Шпонька і його тітонька»)*. **Поєднують обидві книги розповіді діда дяка Хоми Григоровича — відчайдушного запорожця**, який своїм життям ніби поєднує минуле і сьогодення, бувальщину і небилицю.

ДРАМАТУРГІЯ

Другу половину 30-х років XIX ст. М. Гоголь присвятив драматургії і театру. Етапною в історії театру стала його соціальна комедія «Ревізор» (1836), у якій письменник затаврував хабарництво, сваволю, неуцтво чиновників Російської імперії.

Вистава викликала неоднозначний резонанс — від захоплення передових умів до гострого невдоволення й нападів панівної верхівки. Невдовзі після прем'єр «Ревізора»

ЦІКАВІ ФАКТИ ПРО М. ГОГОЛЯ

Народження Гоголя (прізвище при народженні Яновський, з 1821 року — Гоголь-Яновський) оповите численними легендами. За родинними переказами, шлюб батька з його майбутньою матір'ю відбувся внаслідок пророцтва, яке батько уві сні почув від самої Діви Марії. Марія Гоголь-Яновська, 18-річна мати Миколи Гоголя, заприсяглася назвати майбутнього сина Миколою на честь чудотворної ікони Миколи Диканського

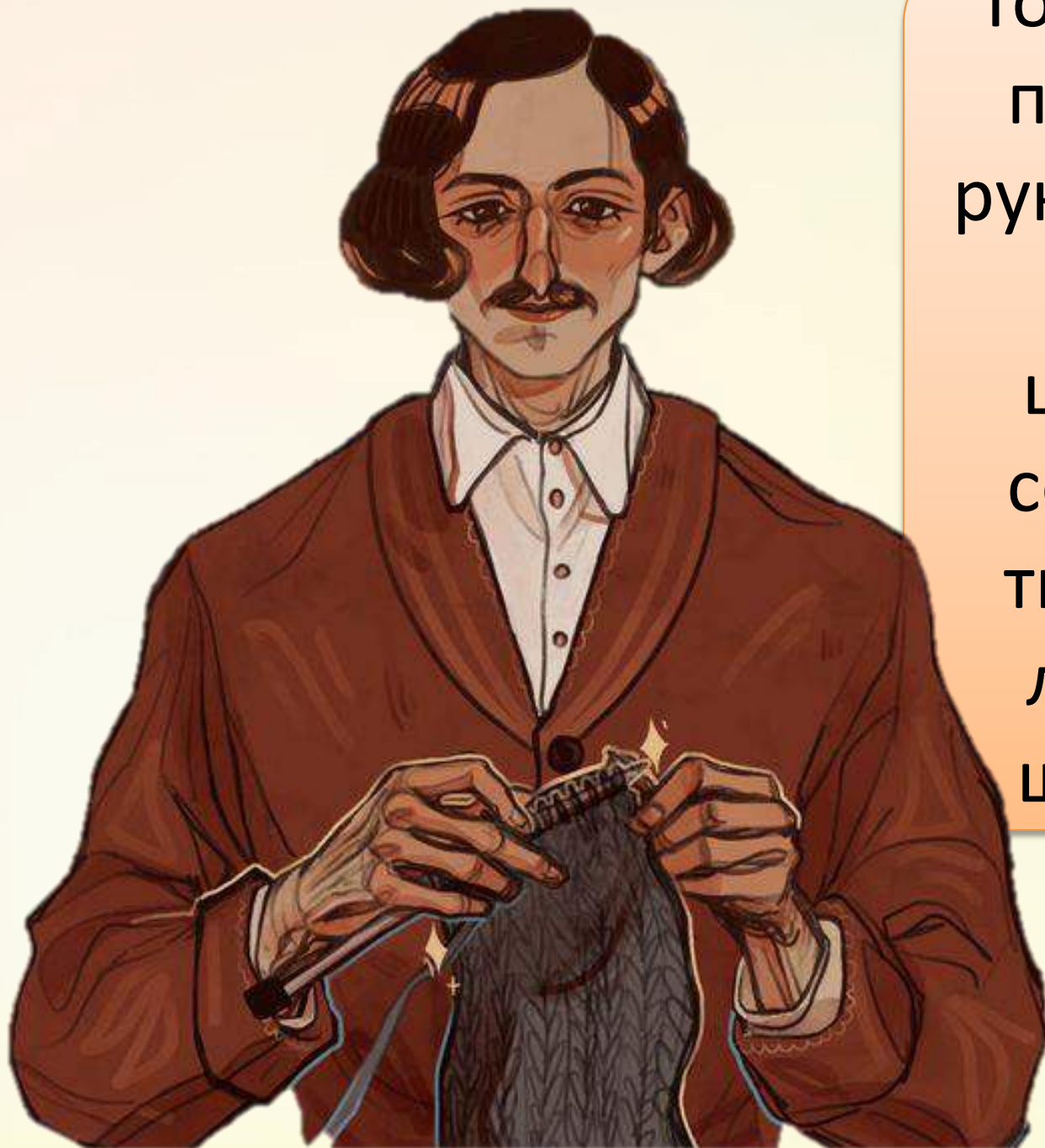

Ікона, перед якою молилася мати М. Гоголя. Сучасний стан (детальніше про ікону за посиланням)

Гоголь соромився свого носа, і навіть художників просив згладжувати на картинах цей недолік зовнішності. Тому на всіх портретах письменника ніс виглядає по-різному.

Можливо, одна з петербурзьких повістей Гоголя не випадково названа «Ніс».

Гоголь відчував
пристрасть до
рукоділья. В'язав
на спицях
шарфи, кроїв
сестрам сукні,
ткав пояси, до
літа шив собі
шийні хустки.

Письменник обожнював мініатюрні видання. Не люблячи і не знаючи математики, він виписав математичну енциклопедію тільки тому, що вона була видана у форматі $10,5 \times 7,5$ см.

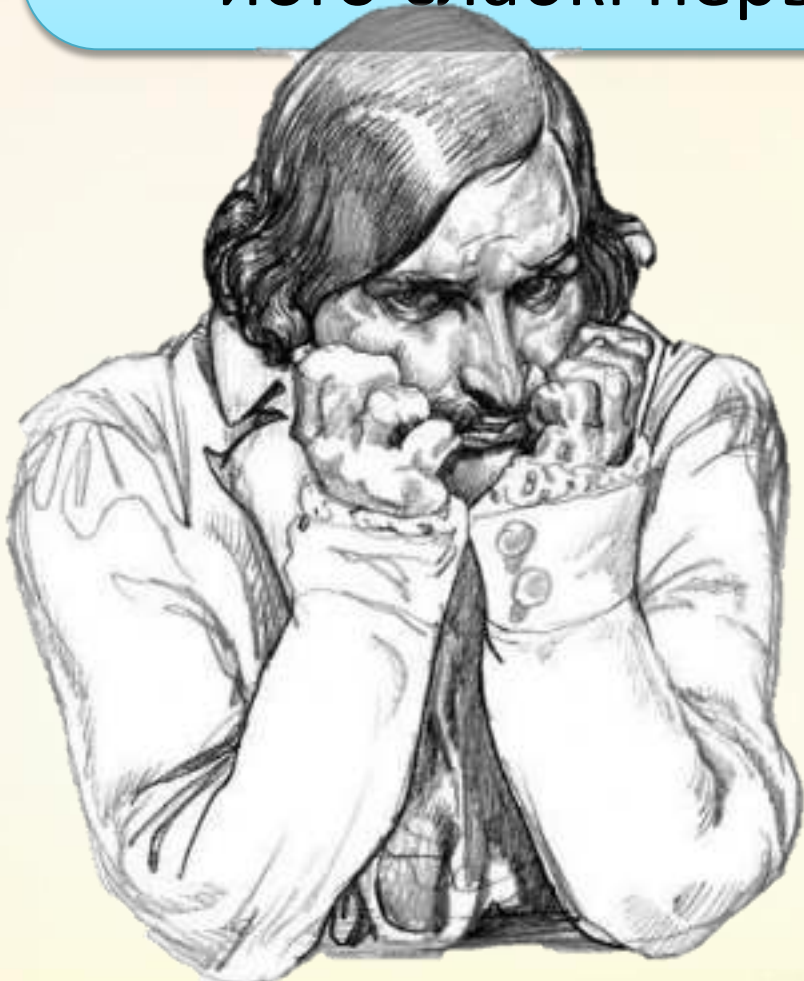
Гоголь любив готувати і пригощати друзів варениками та галушками. Один з улюблених його напоїв – козяче молоко, яке він варив особливим способом, додаючи ром. Це куховарство він називав гоголем-моголем та часто, сміючись, говорив: «Гоголь любить гоголь-моголь!»

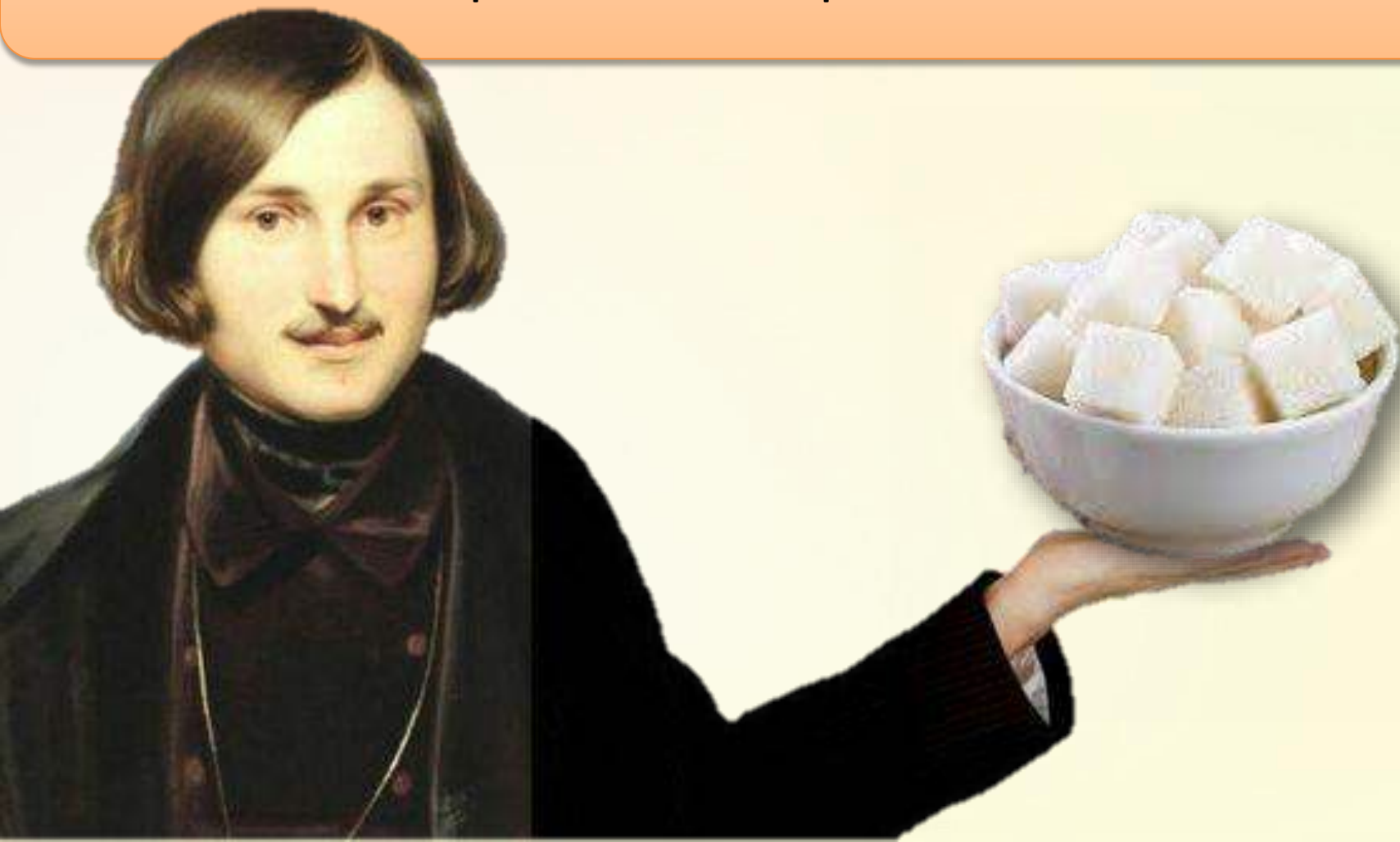
Гоголь дуже боявся грози.
За словами сучасників,
негода погано діяла на
його слабкі нерви.

Він був вкрай
сором'язливий. Як
тільки у компанії
з'являвся
незнайомець, Гоголь
зникав з кімнати.

У кишенях у Гоголя завжди лежали солодощі. Живучи у готелі, він ніколи не дозволяв прислузі відносити поданий до чаю цукор, збирав його, ховав, а потім гриз шматки за роботою або розмовою.

Гоголь писав свої твори переважно стоячи. А спав — лише сидячи. Зріст Миколи Васильовича був 160 см.

Існує гіпотеза, що перед написанням «Тараса Бульби» Микола Гоголь три місяці гостював на Волині, яку згодом там і змалював.

За 9 днів до смерті письменник спалив усі папери зі свого портфеля (а разом з ними й другий том «Мертвих душ») й провів ніч у сльозах й молитві.

М. ГОГОЛЬ – УКРАЇНСЬКИЙ ЧИ РОСІЙСЬКИЙ ПИСЬМЕННИК?

"Киньте, насправді, Кацапію і їдьте на Гетьманщину. Я думаю те ж саме зробити і наступного року - гайнуть звідси..."

З листа М. Гоголя до М. Максимовича

М. ГОГОЛЬ – УКРАЇНСЬКИЙ ПИСЬМЕННИК: 5 АРГУМЕНТІВ

АРГУМЕНТ № 1.

ПОХОДЖЕННЯ ПИСЬМЕННИКА

Одним із найяскравіших його представників був **Євстафій, або Остап, Гоголь**, який у другій половині XVII століття був **наказним гетьманом Правобережної України**.

Серед його пращурів по батьківській і материнській лініях були представники відомих козацько-старшинських родин Дорошенків, Мазеп, Лизогубів, Скоропадських, Паліїв та Забіл. Гоголь — безпосередній нащадок гетьманів Івана Скоропадського й Петра Дорошенка.

Остап Гоголь

Іван
Скоропадський

Петро
Дорошенко

АРГУМЕНТ № 2.

МОВА ГОГОЛЯ

Близький друг Гоголя Михайло Максимович стверджував, що «малоруську говірку», тобто українську мову, Гоголь «знав ґрунтовно й володів нею досконало». Про те, що рідною мовою Микола Васильович говорив дуже добре, засвідчував і його слуга — Яким Німченко.

АРГУМЕНТ № 3.

ІДЕНТИЧНІСТЬ ГОГОЛЯ

Зрештою, якою б мовою Гоголь не писав, а головне, що він вважав себе саме українцем. Один із прямих доказів цьому — той факт, що 1845 року в книзі пацієнтів карлсбадського санаторію Гоголь залишив французькою мовою запис: «Микола Гоголь, українець, що мешкає в Москві».

Це доволі шокуючий факт, але справді є прямі свідчення того, що Гоголь носив козацького оселедця на виголєній голові під час перших років перебування у Петербурзі.

АРГУМЕНТ № 5. ІНТЕРЕС ДО УКРАЇНСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ

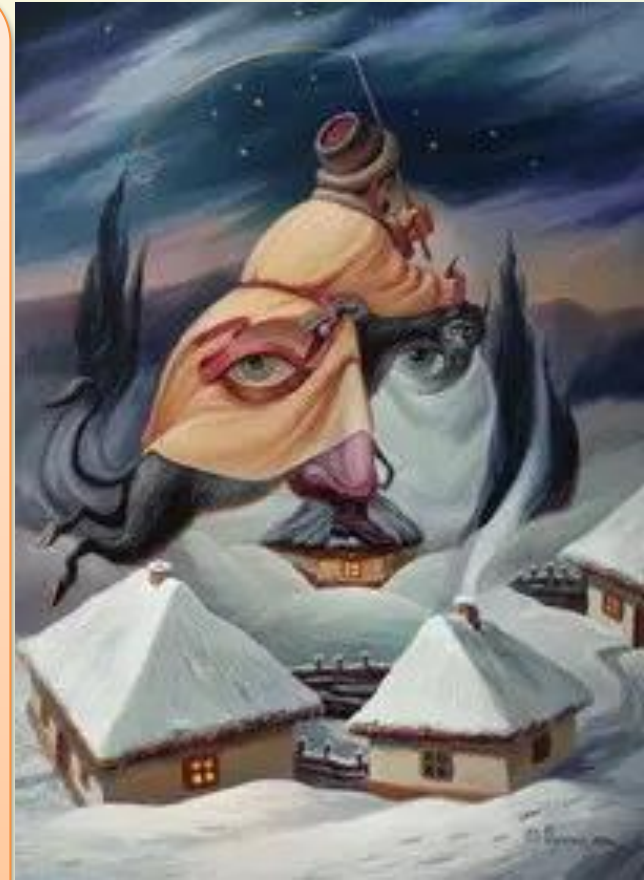
Колекціонування українських пісень, легенд і анекдотів стало улюбленим захопленням Гоголя ще з юнацьких років. Про це свідчать чимало його біографів. У записнику, який вів юний Микола під час навчання в Ніжинській гімназії, було чимало українських пісень, казок, прислів'їв і переказів.

Уже виїхавши з України, він постійно просив маму та сестру надсилати йому нові й нові етнографічні матеріали. Зокрема, до сестри він писав: *"Пам'ятаєш, мила, ти так добре почала була збирати малоросійські казки і пісні і, на жаль, припинила. Чи не можна це відновити? Мені це дуже потрібно..."*

АРГУМЕНТ № 5. ІНТЕРЕС ДО УКРАЇНСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ

А під час поїздок до України з Петербурга та Москви Микола Васильович особисто записував народні думи й пісні. Він також вивчав рукописні збірники пісень, які зберігалися у родинах колишньої козацької старшини.

Завдяки таким зусиллям у середині 1830-х років Гоголь мав доволі ґрунтовне зібрання українських пісень. Про їхню кількість свідчить лист до Михайла Максимовича, датований 1834 роком: *"Пісень я тобі з великою охотою писав би, але у мене їх жахлива плутанина. Незнайомих тобі, може, буде не більше ста, зате відомих, очевидно, більше тисячі"*. А в «Петербуржских записках» Гоголь пише: *«Покажіть мені народ, у якого більше було би пісень. Наша Україна дзвенить піснями!»*.

Картина О.
Шупляка

АРГУМЕНТ № 5. УСВІДОМЛЕННЯ, ЩО УКРАЇНА – ОКРЕМА ДЕРЖАВА

Російські біографи звикли робити з Миколи Гоголя передовсім «великоросійського патріота», забуваючи при цьому, що був він, за словами історика Тараса Чухліба, одним із перших «українських самостійників».

Адже ще ніхто до нього так прямо і сміливо не заявляв про багатосотлітню окремішність держави Україна від держави Росія, хай навіть і під однаковою назвою «Русь».

Пам'ятна монета,
присвячена М. Гоголю

Уривок із гоголівської статті *«Взгляд на составление Малороссии»*:
«Склалися дві держави, які називалися однаковим ім'ям – Руссю, одна під татарським ярмом, інша під одним скіпетром із литовцями. Але вже зносин між ними не було. Інші закони, інші звичаї, інша мета, інші зв'язки, інші подвиги склали на час два абсолютно різні характери».

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Читати повість
«Тарас Бульба».

Визначити ознаки
романтизму у повіст
«Тарас Бульба».

Записати тези у
зошит.

